

ACEC

ASSOCIACIÓ COL·LEGIAL
D'ESCRIPTORES DE CATALUNYA

ASOCIACIÓN COLEGIAL DE
ESCRITORAS DE CATALUÑA

60 / setembre-octubre 2005

MARIANA CHIESA

SUMARI

Pedagogia sobre els drets d'autor. Els nous assumptes sobre la legislació i implantació que afecten els drets morals i patrimonials dels autors (com és el cas del pagament dels drets pel préstec bibliotecari, la possible reforma de la Llei de Propietat Intel·lectual o la regulació dels drets en el món digital) han motivat que la Junta Directiva de l'ACEC es plantegi un nou impuls a favor del reconeixement social d'aquests drets. La presidenta de l'ACEC, Montserrat Conill, explica en aquest butlletí que "hem de potenciar el paper de l'Associació en la defensa dels drets patrimonials dels autors". Conill considera que cal que la societat es mostri còmplice de les mesures legislatives que es puguin implantar en aquest sentit "i entengui el per què". Aquest nou impuls als drets d'escriptors i els traductors es produeix coincidint amb la celebració del 25è aniversari de l'ACEC, que serà commemorat en un acte convocat per al 17 d'octubre. **Pàgines 2-5**

'Els dilluns de la Unesco' i l'Assemblea de la CEATL, primers actes de la tardor
Pàgina 5

'Traduir és traïr?', reflexió de Carme Camps sobre la professió i els seus dilemes
Pàgina 7

L'univers digital obre nous reptes per a les revistes poètiques
Pàgines 10-11

Homenatge de l'ACEC a Manuel Serrat Crespo
Pàgina 6

Jordi Llavina: "Manca assaig de qualitat en català"
Pàgines 8-9

Hemeroteca: nous horitzons per al castellà
Pàgines 13-17

Vint traduccions opten al VIII Premi Àngel Crespo
Pàgina 6

L'Arxiu Audiovisual de Poetes ja té 40 gravacions
Pàgina 9

Autors nostres: Carlos de Arce
Pàgines 14-15 de la versió castellana

Edita: Associació Col·legial
d'Escriptors de Catalunya

Adreça: Ateneu Barcelonès
c. Canuda, 6, 6a. 08002 Barcelona
Tel. 93 318 87 48 / Fax. 93 302 78 18
secretaria@acec-web.org
www.acec-web.org

**Realització de continguts
i maquetació:** Hydra Media
(Tel. 93 894 53 75)

Fotografies: Teresa Sanz / Carne Esteve

Impressió: Inèdit Books SL

Coordinació:
Secretaria de l'ACEC i Hydra Media

Dipòsit legal: B-8.579/97

Amb el patrocini de:

I la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Institució de les Lletres Catalanes

JUNTA DIRECTIVA DE L'ACEC

Presidenta:
Montserrat Conill

Vicepresidenta:
Pilar Gómez-Bedate

Secretari general:
José Luis Giménez-Frontín

Tresorer:
Dante Bertini

Vocals:
Agnès Agboton, Hèctor Bofill,
Carne Camps, Mayte Giménez,
José María Micó, Anne-Hélène
Suárez i Antonio Tello

IL·LUSTRACIONS DE MARIANA

CHIESA. Els gravats que acompanyen aquest número del Butlletí són de l'artista plàstica i il·lustradora Mariana Chiesa. Dos treballs han estat realitzats pel llibre *No hay tiempo para jugar* (Premi White Raven 2005), amb textos de la desapareguda educadora mexicana Sandra Arenal, i un altre per a *Crímenes ejemplares*, de Max Aub, tots dos d'edicions Media Vaca. La banyista que es llença a la lectura ha estat especialment dissenyada per al nostre Butlletí.

Consulta digital a la Biblioteca de Catalunya

Biblioteca digital i drets d'autor

La iniciativa del buscador Google de *penjar* a internet –en col·laboració amb les universitats de Michigan, Harvard, Stanford i Oxford, i la Biblioteca Pública de Nova York– una gigantesca biblioteca digital amb més de 60 milions de llibres ha generat els primers conflictes per la presumpta violació dels drets d'autor. El projecte ha estat, provisionalment, paralitzat durant tres mesos, a l'espera que es resolgui una disputa amb diverses editorials, que consideren que aquesta iniciativa vulnera els drets dels titulars del *copyright* de les obres que Google digitalitza per a *penjar-les* en la seva megabiblioteca. Google ha donat tres mesos de termini a les editorials per tal que puguin autoexcloure's. Els llibres amb drets d'autor vigents no podran consultarse al complet, només un resum de l'obra.

El president de l'Associació d'Editorials d'Estats Units (AAP), Pat Schroeder, ha manifestat que "aquest procediment desplaça la responsabilitat de prevenir la viola-

ció dels drets d'autor al propietari del *copyright*, fet que suposa un desgavell en relació a tots els principis dels drets d'autor".

El projecte del buscador nordamericà ha animat les institucions europees a impulsar la seva pròpia iniciativa en aquest camp, davant els recels que la megabiblioteca de Google suposi un nou avenç de l'hegemonia cultural nordamericana i allunyi les generacions més joves d'obres creades i produïdes a Europa. El projecte europeu –nascut a instàncies de França– es troba encara pendent de definició, i, per tant, s'ignora la fórmula que farà servir per a garantir el respecte dels drets d'autor.

En aquesta línia es mou, precisament, el gran portal hispànic, la Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes (www.cervantesvirtual.com), que rep cada mes la contundent xifra de vuit milions d'accessos per a consultar obres que han estat digitalitzades sota els paràmetres de respecte dels drets dels seus titulars. •

Impuls a favor dels drets patrimonials

L'Associació Col·legial d'Escriptors de Catalunya assumeix nous reptes en la seva gestió

Un quart de segle després de la creació de l'Associació Col·legial d'Escriptors de Catalunya, els objectius fundacionals de l'entitat encara segueixen vigents i l'entitat es proposa fer un nou pas endavant a favor de la defensa dels drets morals i patrimonials dels autors.

La Llei de la Propietat Intel·lectual de 1987, la major fluïdesa en les relacions amb els editors, l'assoliment d'un contracte d'edició més just per als autors... són només alguns punts on la intervenció de l'ACEC ha estat decisiva al llarg d'aquests anys i que han consolidat l'entitat com un punt de referència en el món cultural de Catalunya. Tot i això, encara queden

La presidenta de l'ACEC aposta per fer pedagogia sobre els drets d'autor

moltes coses per fer i molts objectius per assolir.

Segons Montserrat Conill, presidenta de l'ACEC des de 2001, "el que ens agradaria ara és potenciar el paper de 'sindicat' de l'ACEC en el sentit d'incrementar encara més la defensa dels drets patrimonials dels autors". "I és que", afegeix Conill, "tot i els avanços assolits en aquesta matèria, moltes persones encara no entenen que a un escriptor i a un traductor se li ha de retribuir la seva feina des del punt de vista moral i patrimonial, com en el cas del pagament per préstec públic, una retribució que s'acabarà pagant, però que, per desgràcia, molta gent no entendre el per què".

La presidenta de l'ACEC afirma que cal reforçar la tasca pedagògica perquè la societat aconsegueixi "canviar el xip" respecte l'assimilació dels drets d'autor. "Un referent on

Montserrat Conill, presidenta de l'ACEC

TERESA SANZ

emmirallar-se", assenyala, "és els països nòrdics, on la major part dels ingressos dels autors provenen del pagament d'aquests drets".

En aquesta línia a favor d'avançar en el reconeixement dels drets patrimonials, els propis autors també han de ser conscients de jugar les seves cartes. Segons Conill, "hem d'avançar en l'aposta de professionalitzar l'ofici d'escriptor, i aquest és un repte que els joves autors ja comencen a entendre, però que als de més edat els costa més assumir".

La pèrdua de la relació personal entre autors i editors, i la dependència del mercat, del sector i de la professió sobre els grans grups editorials ha de contrarestar-se amb una potenciació del paper de les associacions d'autors com a gestores dels drets dels escriptors i traductors. "Si no aconseguim eliminar l'individua-

lisme en la nostra professió", afirma contundentment Conill, "acabarem participant en una lluita de David contra Goliath, on hi tenim totes les de perdre".

Un altre dels reptes que es marca la presidenta per al futur és la possible millora i ampliació de les instal·lacions de l'entitat, amb la construcció d'un arxiu documental preparat per acollir els llegats literaris i documentals d'autors.

El primer quart de segle de vida de l'ACEC ha suposat 25 anys de defensa professional i de gestió associativa. Es tracta de 25 anys d'èxits i de 'travesies del desert', però, tal i com assenyala Montserrat Conill, "espero que quan celebrem els 50 anys d'existència de l'ACEC, molts d'aquests temes ja s'hagin solucionat pel bé dels escriptors, dels traductors i, sobretot, de la cultura d'aquest país". •

25 anys d'història de l'ACEC

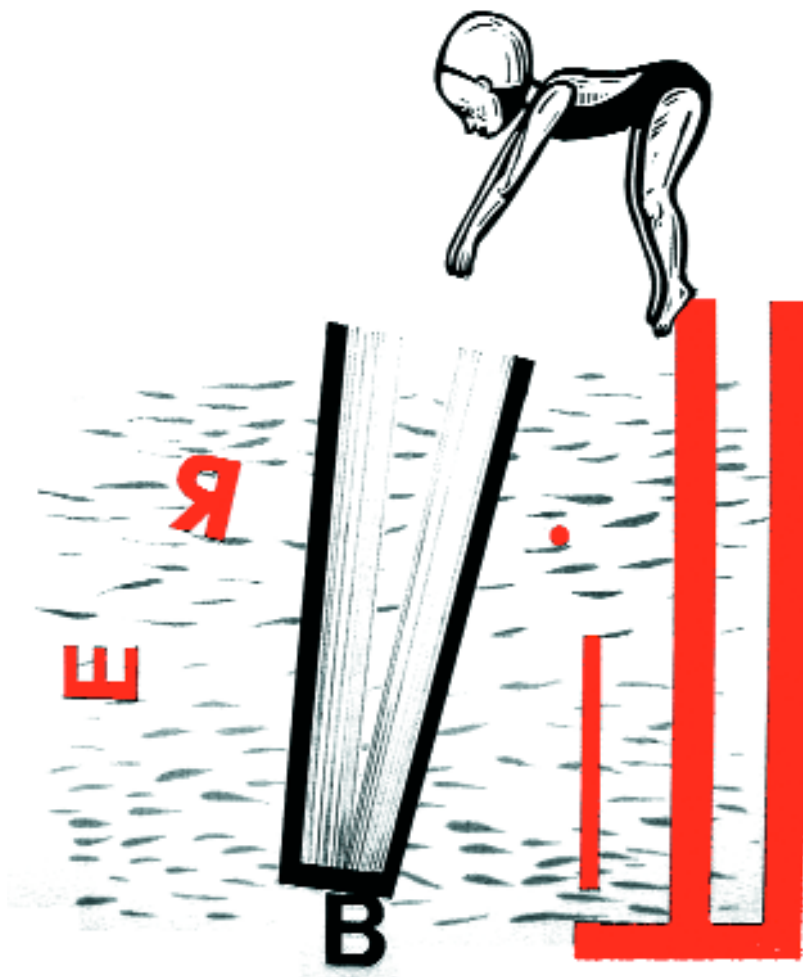
L'ACEC commemora un quart de segle de defensa professional dels escriptors i traductors

L'ACEC neixia el 17 de juny de 1980 sota el nom de "Secció Autònoma de Catalunya de l'ACE" amb la celebració de la seva Assemblea constituent, on es va procedir a l'elecció de la primera Junta Directiva, que va elegir Joaquín Marco com a president. Aquell va ser el moment clau en la creació d'una entitat que actualment agrupa més de 600 associats i que s'ha erigit en una de les principals associacions en defensa dels drets patrimonials i morals dels autors i traductors.

Vist amb la perspectiva que dona el temps, queden lluny aquells moments en què la primera Junta es reunia al Bar Cristal de Barcelona. El 1984, i gràcies a les gestions de l'aleshores conseller de Cultura, Max Cahner, l'Associació va aconseguir el seu local, a l'Ateneu Barcelonès, instal·lacions remodelades fa dos anys.

Al llarg d'aquests 25 anys, un dels principals canvis que ha viscut l'entitat ha estat la seva legitimació jurídica. Es tracta d'una transformació que, tot i no ser traumàtica, sí que va representar tota una declaració d'intencions de l'Associació. En el moment de la seva creació, l'entitat es va articular com una delegació autònoma de l'ACE amb veu i vot, però a nivell financer, segons la seva visió, no es rebien els fons que corresponien al pes editorial que representa Catalunya en el global de l'Estat. José Corredor-Matheos, president de l'ACEC entre 1986 i 1990, recorda que, en els primers moments, "les relacions amb Madrid eren cordials, però economicament molt baixes".

Sota el mandat de José Luis Giménez-Frontín (1990-1998) es va proposar a l'ACE la creació d'una federació espanyola d'entitats similar a l'existent al Gremi d'Editors. Aques-

MARIANA CHIESA

Acte de celebració

Per commemorar els 25 anys de creació de l'Associació Col·legial d'Escriptors de Catalunya, l'entitat convida tots els traductors i escriptors associats a participar en la celebració d'aquest aniversari, que tindrà lloc dilluns 17 d'octubre, a les 21 hores, a les sales de la Llibreria Laie de Barcelona (Pau Clarís, 85). Per motius d'espai, l'ACEC disposa d'un nombre important, però limitat, de places, que es cobriran a mesura que es rebin les corresponents reserves a la Secretaria de l'ACEC (carrer Canuda, número 6, 6ena planta, 08002 Barcelona).

Per assistir al sopar us recordem que cal enviar la reserva que han rebut els socis adjuntant 25 euros, abans del 30 de setembre. En el transcurs de l'acte es lliurarà un record literari i un altre artístic per als associats assistents a aquest significatiu acte. •

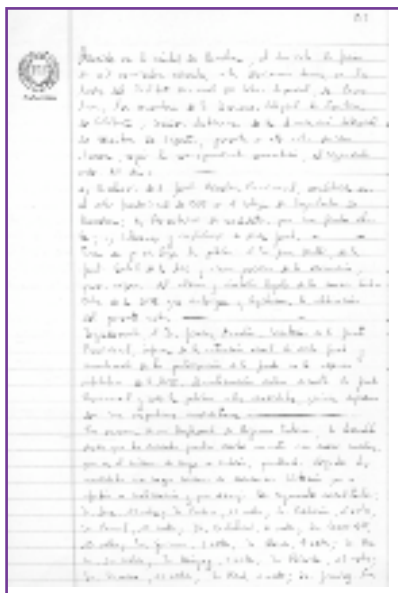
ta proposta, que inicialment va acceptar l'ACE, va ser finalment rebutjada per l'assemblea d'aquest organisme. "Aquesta situació", assenyala Giménez-Frontín, "va incomodar alguns associats nostres, ja que desitjaven pertànyer a una associació que fos al mateix temps catalana i espanyola".

Aquest fet, entre molts d'altres, es poden comprovar a les actes que s'han aixecat –de forma regular i metòdica– de totes les incidències i funcionament que han succeït en aquests 25 anys d'història de l'ACEC. Segons Frontín, "d'aquesta forma hem impedit que es pugui reescriure la nostra crònica, la nostra història, a partir de sensibilitats canviant". A més, i com a valor afegit, aquestes actes representen un fresc de la història dels escriptors i de la

Els fets que marquen la història de l'ACEC estan recollits en les actes

literatura a Catalunya del darrer quart de segle, que resta oberta als investigadors o doctorands que la vulguin estudiar.

Un altre dels moments claus en el creixement i expansió de l'ACEC va ser la creació del Centro Español de Derechos Reprográficos (Cedro), ja que per primer cop hi havia una entitat de gestió que distribuïa fons a

Acta fundacional de l'entitat

les associacions d'escriptors en proporció al seu número d'associats.

La creació de Cedro va permetre un augment dels recursos propis de l'ACEC i va dotar-la d'un ampli marge de maniobra per poder desenvolupar una política de serveis i activitats culturals. Des dels seus inicis, l'ACEC ha centrat les seves accions (i així ho ha mantingut en aquests anys) en la defensa dels drets patrimonials i morals dels autors. Una de les seves grans conquestes ha estat els serveis jurídics, a través dels quals ha donat suport als seus associats.

Però el paper de l'ACEC no es limita a aquestes gestions amb els autors, sinó que ha fet servir la seva capacitat d'influència en la presa de

decisions trascendentals per al futur dels escriptors i els traductors. El 1986, sota el mandat de Corredor-Matheos, l'entitat va participar en la presentació d'esmenes al Parlament i al Senat a l'avantprojecte de Llei de la Propietat Intel·lectual (LPI), moltes de les quals van ser incloses en el redactat definitiu d'aquesta norma. Gràcies a les converses que es van establir amb els partits polítics, així com a la llei finalment aprovada, es va aconseguir un fet que avui en dia resulta de màxima importància: el traductor va convertir-se en el titular dels seus drets d'autor.

Actualment, l'ACEC gaudeix d'una magnífica relació amb la resta d'associacions d'escriptors, amb Cedro i amb la Institució de les Lletres Catalanes. Per contra, el Ministeri de Cultura mai ha convocat l'ACEC per con-

La creació de Cedro va suposar un augment molt important dels recursos

sultar-la en la presa de decisions sobre temes culturals que afecten els membres de la Col·legial i a la resta d'escriptors i traductors. Tal i com assenyala Giménez-Frontín, "no deixa de ser paradoxal que l'acadèmia sueca ens consulti per al Premi Nobel i el nostre Ministeri de Cultura no sigui capaç de convocar-nos a les reunions d'assessoria cultural". •

L'ACEC inicia la programació d'actes del nou curs

El proper 3 d'octubre s'inicia el cicle "Els dilluns de la Unesco", una sèrie de deu conferències organitzades pels Amics de la Unesco a la seva seu (Mallorca 207, pral) conjuntament amb l'ACEC. Aquest acte, que també servirà per promoure la Col·legial en altres cercles culturals (igual que es va fer amb les conferències sobre la violència de gènere

re a la literatura i les arts que es van celebrar a l'ICCI) presentarà deu escriptors que parlaran sobre l'ofici d'escriure des del seu punt de vista. Tots els conferenciants són membres de l'ACEC.

Un altre acte que comptarà amb la participació de l'ACEC, en aquest cas en el paper de col·laborador, és a l'Assemblea General Anual que cele-

brarà enguany el Consell Europeu d'Associacions de Traductors Literaris (CEATL) a Barcelona el 14 i 15 d'octubre. En representació de l'ACEC hi assistirà la presidenta, Montserrat Conill, que es reunirà amb la resta de delegats nacionals d'associacions de traductors literaris per a concretar els objectius d'aquesta associació internacional. •

Homenatge a Manuel Serrat Crespo

Se celebrarà el proper 13 d'octubre al Col·legi de Periodistes de Catalunya

Manuel Serrat Crespo, un dels traductors literaris de major prestigi rebrà el proper dia 13 d'octubre l'homenatge a la seva trajectòria literària en un acte organitzat per l'Associació Col·legial d'Escriptors de Catalunya (ACEC).

L'acte, que se celebrarà al Col·legi de Periodistes de Catalunya (Rambla Catalunya, 10) a les 19.30 hores, comptarà amb la presència de cinc convidats d'excepció que glossaran els diversos vessants de l'obra i la trajectòria professional de Serrat Crespo.

Aquest homenatge –el segon que organitza l'ACEC aquest 2005, després del de Javier Tomeo, celebrat el passat 24 de maig– tindrà com a convidats José Luis Giménez-Frontín, secretari general de l'ACEC, que parlarà sobre l'escriptura de creació de Serrat Crespo; Daniel Fernández, editor d'Edhasa, que tractarà el vessant de traductor de l'homenatjat; Jean Botsho, president de l'Associació Africat, que parlarà sobre la faceta africanista de l'autor; Bernard Bergsma, expresident del Consell Europeu d'Associacions de Traduc-

Manuel Serrat Crespo

TERESA SANZ

tors Literaris (CEAT L), que glossarà el perfil més institucional de Serrat Crespo i el seu paper dins l'organització internacional de traductors literaris i, finalment, també hi serà present Bernard Valero, Cònsul General de França, que intervindrà per parlar sobre la contribució de Serrat Crespo en la difusió de la cultura francesa per mitjà de les seves

nombroses traduccions de prestigi que ha realitzat procedents d'aquesta llengua.

Manuel Serrat Crespo (Barcelona, 1942) és escriptor, dramaturg i traductor i destaca especialment per les seves traduccions del francès. Ha estat condecorat com a Chevalier des Arts et des Letres. És també membre d'honor del CEATL. •

Vint obres es presenten al VIII Premi de Traducció Àngel Crespo

Vint títols s'han presentat a la vuitena edició del Premi de Traducció Àngel Crespo, un guardó que enguany té una dotació econòmica de 12.000 euros. Aquest premi, que es lliurarà la segona quinzena del mes de novembre i que, enguany (per ésser any senar), estarà dedicat a la traducció al castellà d'una obra d'assaig, de pensament o de caràcter científicotècnic, ha rebut traduccions d'obres d'autors tan destacats com Stefan Zweig, Bernard-Henri Lévy o G. K. Chesterton. De les vint traduc-

cions rebudes, la majoria tenen com a llengua de procedència l'alemany (set) i l'anglès (set). El tercer lloc l'ocupen les obres procedents del francès (quatre). També hi ha títols procedents del polonès i del xinès.

Els anys parells el premi es concedeix a la traducció d'una obra literària, mentre que els anys senars es premia traduccions d'obres d'assaig, de pensament o caràcter científicotècnic. Aquest guardó està convocat per l'ACEC, el Gremi d'Editors de Catalu-

nya (GEC) i Cedro. Els guanyadors d'aquest premi han estat Carlos Manzano (1998) per la traducció de *Guignol's band*, de L. Ferdinand Celine (Ed. Lumen); Andrés Sánchez Pascual (1999) per *El libro del reloj de arena* (Ed. Tusquets), d'Ernst Jünger; Carmen Martín Gaité (2000) per *Jane Eyre*, de Charlotte Brönte (Ed. Alba); Juan Luis Verma (2001) per *Nietzsche*, de M. Heidegger (Ed. Destino); Javier Albiñana (2002) per *Pasión Fija*, de Philippe Sollèr (Ed. Seix Barral); Anne-Hélène Suárez (2003) per *Historia del pensamiento chino*, d'Anne Cheng (Ed. Bellaterra) i Adam Kovacsics (2004) per *Distrito de Sinistra*, d'Adam Bodor (Ed. El Acanalado). •

Traduir és traïr?

Carme Camps

Fa, aproximadament, vint anys que em dedico a la traducció i cada cop que me n'encarreguen una em faig la mateixa pregunta: fins quin nivell el text ha de ser fidel a l'original?

La funció del traductor és "única" expressar la intenció de l'autor en una altra llengua, motiu pel qual ha de fer servir altres paraules (que de vegades se semblen a les de l'original però que signifiquen coses totalment diferents), ha de subjectar-se a normes gramaticals i una sintaxi pròpia (o en ocasions tan semblants que és fàcil que condueixin a l'error) i ha de conèixer la societat d'origen del text, o en el que es desenvolupa l'acció, i la dels lectors. I aquí es presenta el dilema.

És evident que haig d'escriure un text que resulti comprensible per al lector. I al mateix temps m'haig de mostrar fidel a l'autor, ¿però haig de ser fidel a les seves paraules encara que la seva traducció exacta no soni bé, o puc canviar-les per altres que en espanyol queden millor? Quan un autor anglosaxó fa servir una metàfora que en espanyol resulta extravagant però que en anglès es presenta tan clara, ¿l'elimino si no és important per al contingut de l'obra, l'adapto "traït" d'aquesta manera a l'autor, o haig de respectar la seva capacitat inventiva o el seu caprici? Haig de ser fidel a l'estil en què està escrita l'obra, encara que contingui incorreccions gramaticals, puntuació inclosa, és clar? (Aquí no

puc resistir-me a fer esment de com hauria pogut ser el final d'*Ulises*, de James Joyce, si hagués caigut a mans de segons quin corrector...) Com es pot determinar si és pura incompetència o bé un recurs literari o estilístic? I quan el text és incoherent o avorrit, o senzillament dolent, fins quin punt l'haig de millorar com a traductora? D'altra banda, m'és permès fer jocs malabars amb les paraules: crear termes, verbs a partir

di clar, l'elimino, busco un equivalent espanyol o potser haig d'afegir una explicació? I parlant d'explicacions, què faig amb els jocs de paraules: poso la típica nota a peu de pàgina tan molesta per al lector o bé ho transformo en una altra cosa?

Bé, el que he après en aquests vint anys d'experiència, si és que n'he après alguna cosa, és que ni dec aferrar-me a l'original ni dec encorstar-me en allò de "que quedi bé en espanyol", perquè en el primer cas podem obtenir lectures il·legibles o incomprendibles i en el segon arribar a una traducció plana: l'eliminació de l'estil en les obres traduïdes.

Hi ha autors que són excel·lents narradors, però el seu lèxic no és tan ampli i profund com fóra desitjable. D'altra banda, hi ha autors que saben utilitzar amb mestratge el llenguatge, però se salten les normes gramaticals, s'inventen paraules, s'expressen en un estil original i, tot i les "incorreccions", la seva obra és d'una qualitat extraordinària. I el que és difícil per al traductor a l'hora d'embarcar-se en una traducció és separar el gra de la palla i distingir quan pot i deu "traïr" l'autor i quan no pot fer-ho. Aquest és el dilema i el repte amb el qual s'hi enfronta: captar la idea, captar el to, captar la intenció de l'autor. Després, gairebé es podria dir que les pa-

MARIANA CHIESA

raules venen soles. I si, a més, té temps per a documentar-se com és degut, fer totes les consultes necessàries, comentar dubtes... bé això ja seria un somni i motiu d'altres reflexions. •

Carme Camps és traductora i membre de la Junta Directiva de l'ACEC

d'adjectius o de substantius, o viceversa, per exemple, com permet l'anglès, per a transmetre una idea de forma més comprensible? Quan apareix alguna dada molt local, el nom d'un actor o un programa de televisió, per exemple, que resulta difícil que el lector espanyol mig pugui conèixer, el deixo encara que no que-

JORDI LLAVINA, periodista, escriptor i crític literari

“A la literatura catalana li manca un assaig de qualitat”

CARME ESTEVE

Jordi Llavina (Gelida, 1968) és escriptor, periodista i crític literari. Va treballar durant cinc anys al món editorial (Columna) i ha estat un dels responsables de “Fum d'estampa”, un dels programes literaris més emblemàtics de l'emissora Catalunya Cultura. Actualment, presenta –amb el seu inseparable amic Gaspar Hernández– “El book insígnia” al Consorci Local i Comarcal de Televisió i acaba d'estrenar un nou programa per a Catalunya Ràdio on, per primer cop, surt del món dels llibres per endinsar-se en el terreny de les històries d'amor.

Pregunta.- Com és que canvia de registre en aquest nou programa de Catalunya Ràdio?

Resposta.- Ja tenia ganes de canviar, i em van proposar parlar sobre històries d'amor. El programa es titula “L'amor té aquestes coses”, dura una hora (d'1 a 2 de la matinada) i tractem els diferents vessants de l'amor, amb referències literàries i musicals.

P.- I si parlem d'“El book insígnia”, com s'aconsegueix fer atractiu en televisió un programa sobre llibres? Molts ho han intentat, però...

R.- Jo no tinc la fórmula magistral, però nosaltres partim de la premissa que si t'agrada llegir i vols parlar-ne, el nostre programa és un lloc on es pot dialogar sobre llibres d'una forma senzilla i sense la utilització d'un llenguatge dissuasiu. Per a nosaltres és molt important que la gent hi participi

“Els llibres són una necessitat que sorgeix de l'interior de l'ésser humà”

i hi digui la seva. No parlem sobre recursos narratius o arquetipus, sinó que per mitjà dels llibres connectem amb qualsevol tipus de temes d'actualitat. La gent s'ha d'adonar que els llibres no són una cosa aïllada, d'uns quants que vivim en una torre d'ivori, sinó que és una necessitat sorgida de l'interior de l'ésser humà.

P.- Fa poc temps, vostè feia referència en un article al diari *La Vanguardia* al panorama de la crítica literària. Realment ho veu tan negre?

R.- Jo, en aquell article, feia referència a un estil de crítica –sense citar noms– que no m'agrada, i és aquella que és dura fins a les visceres. El pitjor és que aquest crític al que em referia (que treballa a *El País*) és unànimement respectat per la seva duresa.

P.- Però això és un fet puntual, no?

R.- El que passa és que no hi ha una crítica professionalitzada i, per tant, existeix una primera anomalia, i és que els crítics han d'exercir aquesta feina enmig de moltes altres tasques (correctors d'editorials, professors d'institut, guionistes, etc.). Més enllà d'això, i responent a la teva pregunta, sí crec que hi ha uns quants bons crítics que per a mi són de referència. El que passa és que en comparació al potencial de la literatura de creació –especialment de la narrativa i de la poesia– crec que no hi ha una crítica homologable.

P.- I per què passa això?

R.- Doncs, perquè la majoria de la gent de lletres el que vol és ser un creador, no pas un crític. Un crític ho és, molt sovint, per guanyar-se la vida. A més, s'ha de pensar que vivim en un país molt petit i, tard o d'hora, t'acabes trobant tothom, i això comporta que acabem caient en un tipus de crítica una mica “pilota”, per no ferir els sentiments de gent o editorials properes.

P.- I, segons el seu parer, com hauria de ser la crítica?

R.- Jo el que vull d'un crític és que després de llegir un llibre me'l sàpiga vendre i me'l faci estimulant, però relacionant aquest llibre amb totes les obres anteriors d'aquell autor i, si pot ser, amb algunes coordenades del temps i del moment en què s'ha escrit aquella obra. Aquests són els que m'agraden.

P.- I aquests “bons crítics” es corresponen amb un bon moment de la literatura catalana?

R.- Sí. En línies generals crec que la literatura catalana, des del Noucentisme, gaudeix de molt bona salut. Estem en un moment en què es relativitza molt la qüestió dels gèneres. Jo continuo pensant que el que falta és un bon assaig en català, igual que en l'època del Noucentisme faltava una bona novel·la. Des de Fuster, que és la figura més emblemàtica i capital de l'assaig, crec que no hi ha hagut una figura important, un relleu.

P.- I això també es veu en les invincions que ha rebut la literatura catalana a Guadalajara i a Frankfurt...

R.- Sí, però el bon moment de la literatura catalana no ve condicionat per circumstàncies exògenes, com poden ser aquestes fires.

P.- Què li sembla aquesta polèmica que s'ha desfermat?

R.- Jo crec que Guadalajara, primer, i Frankfurt ara, són dos miracles i si ens perdem en discussions d'aquesta mena és ridícul i hilarant. Particularment crec que a Frankfurt hi haurien d'anar els escriptors que escriuen en català, els que formen part de la literatura catalana. Més enllà d'aquest fet, la resta és un tema polític, com pot ser la diferència entre català i valencià al País Valencià. Si anys enrere, ens haguessin dit que un dia convidarien la cultura catalana a Frankfurt, ens hauria semblat impossible.

“La majoria de la gent de lletres vol ser creadora, no pas crític literari”

P.- I la difusió que es fa amb l'Any del Llibre i la Lectura, li sembla positiu per la cultura?

R.- Sí, perquè l'Any del Llibre i la Lectura ha programat centenars d'actes que potser no tindran gran incidència en el teixit social, però com a mínim la gent podrà veure que les coses es mouen i que es fan actes culturals. •

Amb veu pròpia

L'Arxiu Audiovisual de Poetes vol arribar als 50 volums

L'Arxiu Audiovisual de Poetes, promogut per l'ACEC amb la col·laboració de Cedro, ha arribat a la gravació número 40 i ha previst assolir en els pròxims mesos els 50 títols. Aquesta iniciativa, que inclou la imatge i la veu de poetes que reciten una selecció de la seva obra, ha esdevingut una eina cabdal per recopilar l'obra poètica de reconeguts autors hispànics llegida per ells mateixos. Segons apunta José Luis Giménez-Frontín, “l'Arxiu és una forma d'evitar que succeeixin fets com, per exem-

La iniciativa ja recull 40 gravacions de poetes que llegeixen els seus versos

ple, que no poguem escoltar Juan Ramón Jiménez recitant la seva obra tot i que en aquells temps ja hi havia mitjans tècnics per fer-ho”. L'Arxiu es va obrir l'any 2000.

Aquest extens Arxiu es pot consultar a la seu de l'ACEC, a la Biblioteca de Catalunya i a la Residencia de Estudiantes de Madrid, i resta obert al públic. Una altra forma de consulta és a través del web de l'ACEC (www.acec-web.org), on es poden veure (amb àudio i vídeo) alguns extractes de les gravacions.

L'estètica dels enregistraments és molt senzilla i té un caràcter deliberadament auster, ja que es tracta d'escoltar la veu i poder contemplar l'autor recitant la seva obra sense distraccions addicionals.

Els autors que, fins el moment, integren la col·lecció són (per ordre alfabètic): Montserrat Abelló, Neus Aguado, María Victoria Atencia, Enrique Badosa, Carmen Borja, Alfonso Canales, Narcís Comadira, José Corredor-Matheos, Ángel Crespo, Luis Alberto de Cuenca, Carlos Edmundo de Ory, Luis A. de Villena,

Enregistraments de Marta Pessarrodona, Montserrat Abelló, César Antonio Molina i Leopoldo Panero

Feliu Formosa, Antonio Gamoneda, Pablo García Baena, J. Luis Giménez-Frontín, Pere Gimferrer, Lorenzo Gomis, José Hierro, Clara Janés, David Jou, Jesús Lizano, Manuel Mantero, Joaquín Marco, Joan Margarit, Antoni Marí, César Antonio Molina, Rafael Montesinos, Josep Palau i Fabre, Juan Luis Panero, Leopoldo María Panero, Francesc Parcerisas, Jaume Pérez Montaner, Cristina Peri Rossi, Joan Perucho, Marta Pessarrodona, Albert Ràfols-Casamada, Màrius Sampere, Jordi Sarsanedas i Manuel Vázquez Montalbán. •

El gresol de la poesia

Les revistes poètiques vehiculen la creació poètica, però han d'adaptar-se als nous temps

La Rosa Cúbica, Turia, Asimetria, Hora de Poesia, Reduccions, La Revista Magnètica, The Barcelona Review... tots aquests noms són clars exponents d'un fet de vital importància en el nostre univers poètic: les revistes i publicacions del gènere.

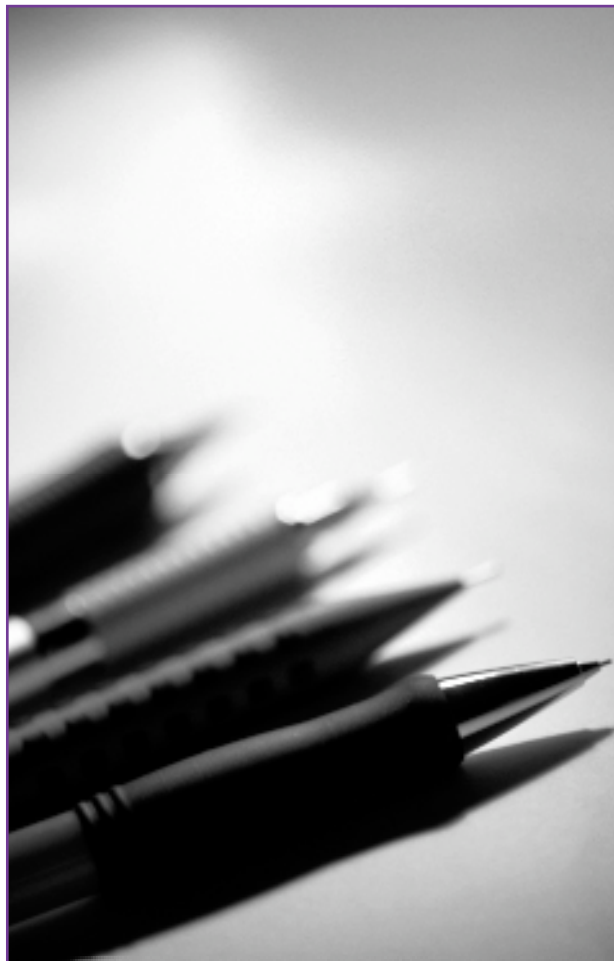
Aquestes publicacions periòdiques –acostumen a ser de caràcter trimestral, encara que no tenen una periodicitat del tot definida– exerceixen un paper fonamental com a gresol de la poesia, donant veu a autors i obres que, molts cops, esdevenen una aposta arriscada que quedaria fora dels circuits editorials habituals.

Les revistes poètiques permeten donar veu a autors desconeguts

Eloi Fernández Porta, escriptor i professor d'Humanitats a la Universitat Pompeu Fabra i col·laborador habitual de *The Barcelona Review*, assenyala que "aquestes publicacions permeten a molts autors donar-se a conèixer i prepublicar textos –en el cas d'autors poc coneguts–, però també serveixen perquè altres poetes amb una obra més extensa puguin donar a conèixer alguns avanços de les seves obres". Segons Rosa Lentini, membre fundador d'*Hora de Poesia* i *Asimetria* i actual codirectora d'Igitur Ediciones –conjuntament amb Ricardo Cano Gaviria–, una de les principals finalitats d'aquest tipus de publicacions és "presentar un nou poeta davant d'un públic i veure'n el resultat, i si funciona, aleshores es pot fer el pas cap a la publicació d'un llibre". La majoria –gairebé la totalitat– de les

revistes poètiques no són cap negoci lucratiu, "són una bogeria", segons Lentini, i en molts casos encara s'hi perd diners. N'hi ha que subsisteixen amb petites subvencions que atorguen institucions públiques (és el cas d'*El Laberinto de Ariadna*, que rep una petita dotació econòmica de l'Ajuntament de Castelldefels); altres ho fan amb mitjans propis, però totes tenen com a principal problema la viabilitat econòmica.

Aquesta manca de diners és deguda –o és conseqüència, segons com es miri– a la complexa distribució de la revista, ja que, tot i ser idèntica a la que es realitza amb un llibre, hi ha pocs punts de venda disposats a aguantar tant temps una publicació... i més si és de poesia. Segons apunta Alfonso Alegre, codirector amb Victoria Pradilla de *La Rosa Cúbica*, "a tall d'exemple, el nostre darrer número té 350 pàgines, i com moltes altres publicacions poètiques, realitzem monogràfics d'autors que ens interessin. O sigui, que podríem afirmar que les nostres revistes no tenen data de caducitat, però quan treus un nou número, l'antic desapareix de les baldes dels punts de venda". "El que falta", assenyala Lentini, "és que hi hagi un

fons com en el cas del llibre, i així poder reposar els números que falten i que despertin d'aquesta manera l'interès de la gent".

Tot i aquest panorama tan complex des del punt de vista econòmic, la realitat és que avui dia hi ha una gran quantitat de publicacions dedicades a la poesia. Potser no és com l'època daurada de les revistes, als anys 20 o 30 del segle XX, quan la generació del 27 va ser anomenada la "generació de les revistes", amb la presència de publicacions com *Verbum* dirigida per Lezama Lima, però també és indubtable que en els darrers anys l'interès per tot el que envolta el fet poètic ha anat en augment,

tal i com ho demostra l'increment (tot i que sigui lleuger) de vendes en els llibres de temàtica poètica.

Algunes d'aquestes publicacions, com per exemple *La Rosa Cúbica*, tenen tirades d'entre 2.000 i 3.000 exemplars, però la majoria no arriben a aquests güarismes. Són publicacions més modestes, que per manca de recursos o de temps (ja que tots els que hi treballen i col·laboren ho fan de manera desinteressada), reparteixen menys exemplars en els punts de venda.

Una forma de solucionar aquestes mancances podria ser internet. La distribució és pràcticament gratuïta i la periodicitat no és cap problema. Internet ha revolucionat el món de la comunicació a nivell mundial, i aquestes revistes no en són un cas apart. Des del moment que la figura

Internet es perfila com una via per millorar costos i distribució

de l'emissor i el receptor queden desdibuixats en el nou panorama comunicatiu, les revistes poètiques han de fer un pas endavant i treure profit d'aquests sistema de comunicació. El problema sorgeix, com remarca Fernández Porta, quan es comprova que abans de fer aquest pas cap a la xarxa, les revistes poètiques encara han de definir una cosa tan bàsica com el públic al qual van dirigides. En molts casos la publicació no es regeix segons el lector sinó, segons apunta Fernández Porta, "publico allò que m'agrada".

Alegre assenyala que a *La Rosa Cúbica* l'aposta és per la poesia que va a contracorrent, que té un llenguatge propi, "com passa amb Valente, Celan o Gamoneda", on el lector no és una necessitat, sinó que ho és la mateixa poesia. Molts directors de revistes poètiques encara els manca especificitat per declarar a quin segment de públic es dirigeixen,

mentre que d'altres creuen necessària aquesta indefinició.

El pas de les revistes poètiques al mitjà electrònic afavoreix l'interactivitat, i una relació recíproca amb el públic destinatari. Al mateix temps també permet millorar la convergència de la poesia amb altres arts, com per exemple la pintura o la música.

Un dels pioners en l'edició digital de revistes va ser Jaume Subirana, que entre 1992 i 1997 va editar conjuntament amb Oriol Izquierdo *1991 Revista Magnètica*, una publicació que es repartia en *disquettes* i, posteriorment, va endegar el projecte en CD-ROM *Dotze sentits. Poesia catalana d'avui* (premi Möbius a la millor producció multimèdia espanyola d'art i cultura 1996). Aquestes dues iniciatives estaven mancades, per dificultats tècniques pròpies de l'època, del *feed-back* que atorga avui en dia internet, però en canvi, s'erigien en un nou model de revista, que aprofitava les incipients novetats tecnològiques. Avui dia, un dels principals reptes és arriscar-se a innovar i definir un nou model de revista poètica a internet que no sigui només una simple translació de la revista impresa.

Iniciatives com la que ha presentat Miriam Reyes amb *Oddcity* són un pas endavant en aquest nou model de publicació electrònic-poètica, on els fòrums (espais de lliure d'opinió oberts a tothom) són uns dels espais amb més protagonisme, ja que la poesia sempre ha estat un món ric en discussions (tradicionalment a les tertúlies o lectures poètiques).

El repte digital és definir una publicació que innovi i afavoreixi la participació

Aquests debats també estaran presents a la xarxa i s'obriran a un nou públic interessat pel fet poètic que tindrà un accés més fàcil a un lloc de reunió amb persones que comparteixen el seu gust per la poesia. El que queda clar és que tot i l'augment de revistes electròniques, les seves versions en paper no desapareixeran. "Aquestes publicacions, si més no les més antigues", afirma Lentini, "tenen un valor artístic intrínsec que alhora és una garantia de pervivència". •

Eduard Ripoll

Tres exemples

El llistat de revistes periòdiques sobre poesia existent a Espanya és molt llarg. Les darreres Jornades de Poesia de l'ACEC van servir com a marc de presentació de dos exemples de notable tradició i importància: *El toro de barro* i *Piedra y cielo*. Exposem altres tres exemples de llarga trajectòria:

Turia. Revista poètica creada a Terol el 1983. Té difusió nacional i internacional i és la publicació aragonesa de més dilatada trajectòria. Només publica inèdits i la seva preocupació preferent és la literatura contemporània. Dirigida per Raúl Carlos Maicas i Ana María Navales.

La Rosa Cúbica. Editada a Barcelona des de fa 15 anys, actualment és d'aparició semestral, encara que en els seus inicis va ser trimestral. Fa poc temps van reeditar un monogràfic sobre Paul Célan. Dirigida per Alfonso Alegre i Victoria Pradilla.

Hora de Poesía (1979-1995). Dirigida per Rosa Lentini, *Hora de Poesía* va traduir nombrosos autors, entre els quals destacaven Pierre Reverdy, Guillaume Apollinaire i Max Jacob entre d'altres. Va realitzar diverses antologies, com les de poetes suïssos en llengua francesa; la de poesia alemanya i una selecció de poetes espanyols.

Premis en llengua catalana

IV Premi Sant Celoni de Poesia

Modalitat: Poesia
 Convoca: Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Sant Celoni
 Lliurament dels treballs i informació:
 Biblioteca de Sant Celoni L'Escorxador
 Pg. de la Rectoria Vella, 10
 08470 Sant Celoni
 Tel 93 867 33 13

Dotació: 1.000 euros i publicació de l'obra guanyadora per Viena Edicions
 Termini de presentació de treballs: 31 de desembre de 2005
 Extensió: l'habitual en un llibre de poesia

Premi Cavall Fort 2005

Modalitat: Narrativa
 Convoca: Fundació Cavall Fort
 Lliurament dels treballs i informació:
 Revista "Cavall Fort"
 Pl. de Lesseps, 33
 08023 Barcelona
 Tel 93 218 65 66
 Dotació: 2.150 euros i publicació del treball premiat a la revista "Cavall Fort"
 Termini de presentació de treballs: 15 d'octubre de 2005
 Extensió: màxima de 3 fulls

XIII Premi Columna Jove

Modalitat: Narrativa
 Convoca: Columna Edicions
 Lliurament dels treballs i informació:
 Columna Edicions
 Av. Diagonal, 662
 08034 Barcelona
 Tel 93 492 71 00
 Dotació: 1.800 euros i publicació de l'obra guardonada
 Termini de presentació de treballs: 30 d'octubre de 2005
 Extensió: de 80 a 150 folis

XV Concurs de Narrativa infantil

Modalitat: Narrativa
 Convoca: Institut Municipal de Cultura de l'Ajuntament de Meliana
 Lliurament dels treballs i informació:
 Institut Municipal de Cultura de l'Ajuntament de Meliana
 Pl. de la Cultura, 4
 46133 Meliana (València)

Tel 96 149 60 70
 Dotació: 1.800 euros i publicació de l'obra guanyadora
 Termini de presentació de treballs: 20 d'octubre de 2005
 Extensió: de 20 a 30 fulls

XXIII Premi d'Assaig "Josep Vallverdú"

Modalitat: Assaig
 Convoca: Institut Municipal d'Acció Cultural de Lleida i la Fundació Pública Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida
 Lliurament dels treballs i informació:
 Registre General de l'Ajuntament de Lleida
 Pl de la Paeria, 11 (Edifici Pal·les)
 Tel 973 70 03 94
 Dotació: 9.000 euros i edició de l'obra guanyadora a càrrec de Pagés Editors
 Termini de presentació de treballs: 14 d'octubre de 2005
 Extensió: 150 fulls aproximadament

MARIANA CHIESA

VII Premi Literari del Col·legi d'Advocats de Mataró

Modalitat: Narrativa
 Convoca: Col·legi d'Advocats de Mataró
 Lliurament dels treballs i informació:

Seu del Col·legi d'Advocats de Mataró
 c. Méndez Núñez, s/n
 08301 Mataró
 Tel 93 741 54 44
 Dotació: 1.800 euros
 Termini de presentació de treballs: 31 de desembre de 2005
 Extensió: 100 folis

XXV Premi de Narrativa juvenil "Enric Valor"

Modalitat: Narrativa
 Convoca: Edicions del Bullent i l'Ajuntament de Picanya
 Lliurament dels treballs i informació:
 Edicions del Bullent
 c. de la Taronja, 16
 46210 Picanya (València)
 Tel 96 159 08 83
 Dotació: 4.510 euros, un gravat de Rafael Armengol i publicació de l'obra guardonada
 Termini de presentació de treballs: 30 d'octubre de 2005
 Extensió: de 80 a 150 fulls

La revisió del castellà i la projecció de la literatura catalana

El 'Diccionario Histórico Español' podría estar preparado dentro de 15 años

El académico José Antonio Pascual, que dirige el proyecto de *Diccionario Histórico del Español*, confió ayer en tener, en 15 años, la estructura básica de esta obra de "muchísima importancia para nuestra lengua". (...)

En concreto, se planteará cuál será la aportación de las academias americanas al proyecto, que se iniciará en enero y supone, según Pascual, "una prueba de fuego", ya que la elaboración del Diccionario Histórico del Inglés llevó cien años, y cincuenta la del Francés. "Vamos a intentar en 15 años poner en marcha esta obra, aunque luego pueda ser mejorada, lo cual hace que yo esté sumamente preocupado, previendo todas las acciones encadenadas para que no falle ninguna", refirió.

Pascual precisó que el problema no es técnico ni teórico, pues "sabemos muy bien qué es y para qué sirve, tiene muchísima importancia para nuestra lengua, porque sin él no se pueden entender los textos del pasado. Es difícilísimo sin tenerlo".

R.C.

La Razón, 13 de setembre de 2005

La revisión de la Ortografía se presentará en un congreso en Madrid en 2006

El informe con las conclusiones de la revisión de la última Ortografía del Español verá la luz en otoño del 2006, coincidiendo con el congreso que la Asociación de Academias de la Lengua Española celebrará en Madrid. (...) Para ello se creará una Comisión Interacadémica integrada por ocho miembros, representantes de cada una de las áreas lingüísticas del español, según explicó el director de la RAE, Víctor García de la Concha. Su labor se centrará en recopilar todos los trabajos publicados sobre la última edición de la Ortografía, desde los po-

ELS PROJECTES DE L'ACADÈMIA

Los directores de las Academias de la Lengua consolidan los proyectos comunes

Los representantes de las academias [los directores que integran la Asociación de Academias de la Lengua Española, formada, con la Española, por las 19 hispanoamericanas y las de Estados Unidos y Filipinas] van a centrar su trabajo durante hoy y mañana en asuntos que Víctor García de la Concha ha calificado como "proyectos de gran peso" para la lengua española. Se trata de los trabajos relacionados con el *Diccionario histórico de la lengua española*, la *Nueva gramática académica del español*, el *Diccionario de americanismos*, así como el *Diccionario esencial de la lengua española*. (...). El proyecto más avanzado es el *Diccionario panhispánico de dudas* que, después de seis años de dedicación, está previsto que aparezca el próximo mes de noviembre. Su aportación se concretará en un corpus de más de siete mil dudas resueltas desde todas las Academias de la Lengua Española.

Para la primavera de 2006 se prevé la publicación del *Diccionario esencial de la lengua española*. Se trata, según ha precisado Víctor García de la Concha, de "tomar lo esencial" del *Diccionario de la lengua española*, del que se suprimen aquellos términos actualmente en desuso.

Por lo que se refiere a la *Nueva gramática académica del español*, se espera que esté concluida al terminar 2006 y seguramente se publicará en dos versiones: una amplia, de referencia, probablemente en dos tomos, y también un compendio. El director de la Academia Española ha precisado que "por primera vez la gramática de la lengua no va a ser la gramática del español peninsular, sino la del español total, es decir, de España y de América". (...)

En relación con el proyecto del *Diccionario panhispánico del estudiante*, García de la Concha ha indicado que "lo que tenemos que lograr es que un muchacho español, tanto cuando aprenda de manera espontánea como en sus estudios de la lengua, tenga en su conciencia de manera práctica que esa lengua tiene realizaciones distintas de las que él conoce por su situación inmediata, y que están, además, cada vez más difundidas en un mundo globalizado". (...)

Ignacio Francia

El País, 13 de setembre de 2005

sitivos hasta los críticos, que posteriormente serán remitidos a cada una de las academias para su análisis. (...)

La Asociación de Academias propondrá el epígrafe "Presente y futuro de la Lengua Española: Unidad y Diversidad" como título para el IV Congreso Internacional de la Lengua Española, a celebrar en Colombia. García de la Concha comentó que "ampara muchos aspectos de tipo histórico, actual y de proyección y permite afrontar lo que significa la presencia del español en la ciencia y la técnica". Subrayó el compromiso de

las Academias por la unidad de la política lingüística panhispánica, que "consiste en que los tres grandes códigos en que se sustenta y expresa la unidad de la lengua (léxico, gramatical y ortográfico) sean obra no sólo de la RAE, sino del conjunto de las academias". Un objetivo con el que, agregó, "creemos que estamos prestando un servicio cuyo interés rebasa incluso lo estrictamente lingüístico para situarse en la integración de la comunidad iberoamericana de naciones".

Rocío Blázquez

ABC, 15 de setembre de 2005

Tomeo recibe la Medalla de Oro de la capital aragonesa

El Ayuntamiento de Zaragoza decidió ayer conceder al escritor oscense Javier Tomeo la Medalla de Oro de la ciudad, que se le entregará en un acto oficial en el consistorio el próximo 8 de octubre.

Juan Alberto Belloch, alcalde de Zaragoza, explicó la decisión de conceder este galardón al escritor oscense por su dilatada y prolija trayectoria profesional, y por su labor de embajador de Aragón en todo el mundo (...). Javier Tomeo es uno de los escritores europeos más valorados y uno de los más leídos.

Redacción

El Mundo, 28 de juliol de 2005

El Instituto Cervantes crea un premio internacional para quien divulgue el castellano

La reunión de directores de los centros del Instituto Cervantes ultimó la puesta en marcha de un premio que esta entidad comenzará a conceder a partir del próximo año y que quiere reconocer la labor a favor del castellano realizada por personalidades internacionales. El galardón que organizará el Cervantes se llamará Premio Ñ y su intención es ir señalando anualmente las labores de personalidades no españolas que destaquen por sus conocimientos, uso y trabajo a favor del español en el mundo. (...)

Camilo Franco

Diario de León, 14 de juliol de 2005

La Biblioteca de Catalunya compra 415 cartas de Sagarra a un amor juvenil

(...) La Biblioteca de Catalunya acaba de adquirir a los herederos de Mercè Coll 415 (...) cartas, que incluyen algunos poemas, y también dos manuscritos literarios que Sagarra había regalado a su entonces novia: los de las obras de teatro *Rondalla d'espervers* y *Joan Enric*. (...) Las cartas (...) están fechadas desde septiembre de 1915 hasta febrero de 1921. Son textos de amor enardecido en los que el joven Sagarra expresa su añoranza y tristeza por la lejanía (...).

Rosa M. Piñol

La Vanguardia, 20 de setembre de 2005

EL RECONEGUT SERVEI DE LA BIBLIOTECA VIRTUAL MIGUEL DE CERVANTES

¿Banco de textos o biblioteca digital?

(...) A principios de abril trascendió a la opinión pública el proyecto del buscador Google consistente en volcar a la red, con carácter abierto, quince millones de libros procedentes de entidades públicas, como bibliotecas, universidades u otras instituciones culturales. (...)

La reacción europea no se ha hecho esperar y ha partido, como cabía suponer, de la Francia de antes del referéndum. Tras unas declaraciones iniciales de Jean-Noël Jeanneney, presidente de la Bibliothèque Nationale Française, advirtiendo de lo que esto representaba desde el punto de vista de una posible hegemonía cultural, el presidente Chirac tomaba cartas en el asunto apuntando que cumplía dar una respuesta desde Europa a este envite, respuesta que no significa ir contra nada ni contra nadie sino a favor de la diversidad cultural y de que exista un punto de vista europeo en la globalización del conocimiento que Internet está propiciando a ritmo acelerado. (...)

Mario Vargas Llosa, presidente de la Fundación de la Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, recordaba, a la sazón, cómo España podía responder a la demanda francesa y al reto de Google con una realidad ya asentada, y no solo con proyectos. La Biblioteca Virtual que lleva el nombre de nuestro clásico (www.cervantesvirtual.com) se creó en 1999 en la Universidad de Alicante con el apoyo de la Fundación Marcelino Botín y el Grupo Santander, y hoy en día se ha extendido a ocho países iberoamericanos –Argentina, Brasil, Cuba, Ecuador, México, Paraguay y Venezuela– que son proveedores de textos y asiduos usuarios de la propia biblioteca. Cuando Google anunciaba su proyecto, cervantesvirtual.com recibía, en el mismo mes, ocho millones de consultas, casi el sesenta por ciento desde el otro lado del Atlántico. (...)

No hay, por otra parte, que improvisar nada para ello. Se trata, simplemente, de reforzar lo ya existente, que ha alcanzado por lo demás una repercusión en la red que se justifica en prometedoras cifras en cuanto a los usuarios de www.cervantesvirtual.com a lo largo y ancho del mundo. Si hay que modificar determinada estrategia o implementar alguna nueva medida, sobre todo para garantizar todavía más el respeto a los derechos de autor y la pervivencia del libro, basta simplemente con plantearlas desde la voluntad de aunar esfuerzos y de porfiar porque las culturas hispánicas y las culturas europeas no aparezcan desconectadas ni pierdan el lugar que les corresponde de pleno derecho en la Galaxia Internet. (...)

Se le ha achacado a Internet una cierta confusión entre información y conocimiento, así como el peligro de provocar una especie de infocaos que, en lo que a las literaturas se refiere, sería fatal en un momento muy delicado, cuando una poderosa mediación industrial puede hacer que parezca que pertenecen a su ámbito obras que no son, ni mucho menos, literarias. Bibliotecas virtuales como la Miguel de Cervantes están pensadas precisamente para evitarlo.

Darío Millanueva

El Cultural - El Mundo, 28 de juliol de 2005

Les administracions descarten canvis a la 'biblioteca provincial'

La idea d'unir els dos centres llançada dimecres públicament per la directora de la Biblioteca de Catalunya (BC), Dolors Lamarca, a través de l'*Avui*, va ser descartada ahir per responsables tant de la conselleria de Cultura com de l'Ajuntament de Barcelona, segons els quals no és aconsellable fer nous canvis en el projecte de la que ha de ser la gran biblioteca pública de Barcelona, que inicialment havia d'anar al Born i que ara té un solar reservat al costat de l'Estació de França. Tot i que el ministeri, que és qui ha de pagar la construcció de l'edifici, va mostrar dubtes inicials sobre la idoneïtat del lloc, ara sembla que ja està a punt de donar el seu vistiplau definitiu.

Lamarca defensa la bondat de crear una gran biblioteca multifuncional que ocupi tot l'antic Hospital de la Santa Creu, fet que donaria més visibilitat i més potència a la Biblioteca de Catalunya, que actualment ocupa només una tercera part de l'edifici i té una presència ciutadana molt limitada. (...)

El director general del Patrimoni, Francesc Tarrats, i la directora general de Cooperació Cultural i especialista en qüestions bibliotecàries, Assumpta Bailac, van remarcar ahir que el procés per fer la biblioteca central de Barcelona a l'Estació de França segueix el seu curs. Segons Bailac, la BC ha de potenciar la seva presència a partir de l'explotació dels seus fons patrimonials, mentre que Tarrats considera que necessita una ampliació i més presència pública, però alhora creu que la solució no pot ser immediata. (...)

Per la seva part, el regidor de Cultura de l'Ajuntament, Ferran Mascarell, es mostrava ahir perplex pel que podia semblar un canvi de rumb sobre què ha de ser la BC. "Si es vol canviar de criteris, que ens ho diguin" (...).

Redacció

Avui, 29 de juliol de 2005

Els escriptors entren al mapa

Espais literaris, llocs de memòria: aquesta és la relació que ha motivat la creació d'Espais Escrits, la xarxa del patrimoni literari català constituïda el 29 d'abril i presentada la setmana passada a la Universitat d'Estiu de Prada. La nova associació, que rep el suport de la Institució de les Lletres Catalanes, es proposa coordinar les activitats de les entitats que custodien el llegat dels escriptors per potenciar la literatura pròpia com un producte cultural d'aprofitament també turístic. El primer any, però, caldrà establir els fonaments del projecte: situar en un mapa totes les institucions dipositàries de fons escrits del país i elaborar un cens dels seus fons i un altre dels espais simbòlics que aquesta literatura hagi generat amb vista a la seva patrimonialització. (...)

De moment, l'organisme el formen sis membres: la Casa Museu Verdaguer de Folgueroles, que n'és la seu; la Fundació Josep Pla de Palafrugell, la Biblioteca Museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú, la Fundació Palau i Fabre de Caldes d'Estrac, el Centre de Documentació i Estudis Salvador Espriu d'Arenys de Mar i la Fundació Joan Brossa de Barcelona. Són molt lluny encara de la cinquantena de socis de l'Associació de Cases Museu i Fundacions d'Escrip-

tors (Acamfe), d'abast estatal, però els fundadors de l'entitat catalana aspiren a arribar-hi, en vista de l'interès que ha generat la iniciativa (...)

Eva Vázquez

El Punt, 29 d'agost de 2005

Barcelona acollirà el 2006 una segona trobada de novel·la negra

Barcelona acollirà el 2006 una segona trobada de novel·la negra, després de l'èxit que va obtenir la primera edició, que va tenir lloc el mes de gener passat i va servir per retre homenatge al malaguanyat Manuel Vázquez Montalbán. La decisió de donar continuïtat a la trobada es va prendre ahir en una reunió del regidor de Cultura, Ferran Mascarell, amb representants de les principals editorials que publiquen obres del gènere negre així com també de la llibreria Negra i Criminal. Tots ells s'implicaran en l'organització del programa a partir del setembre. La iniciativa recull l'esperit de Barcelona com a ciutat de referència en el món de la novel·la negra, tant per ser l'escenari literari de les investigacions de Pepe Carvalho com per acollir autors, editorials, biblioteques i llibreries especialitzades.

Redacció

El Punt, 22 de juliol de 2005

TROBADA DE TRADUCTORS

Los traductores de Shakespeare se reúnen en Santa Susanna

Traductores de la obra de William Shakespeare a las cuatro lenguas del Estado iniciaron ayer un debate sobre las dificultades de su labor, un trabajo que "es mejor que realicen autores que tienen obra escrita del mismo género literario", ha declarado el poeta y escritor Salvador Oliva. "Traducir un artefacto literario es volver a construir otro artefacto con unas piezas (palabras, sintaxis y fonética) que no tienen nada que ver con la lengua de origen", ha señalado Oliva, traductor de la obra de Shakespeare y alma máter de este congreso que se celebra en el marco del Festival Shakespeare de Santa Susanna (Barcelona).

Redacció

La Vanguardia, 4 d'agost de 2005

INTERCANVI ESCÀS D'EXPERIÈNCIES CULTURALS

Capitalidad cultural

(...) ¿A qué dedican las autonomías, abundando en el tema y cambiando de escala, sus presupuestos de cultura? A promover la cultura local, asumiendo además el riesgo de satelizarla en relación con el partido gobernante (riesgo mayor en aquellos donde menos alternancia se produce). Bien que hacen si la comunidad cultural local no tiene suficiente entidad como para imponer criterios objetivadores y apartar de los primeros puestos a los que están allí, no por el talento y el resultado de sus producciones, sino por su habilidad en el trato con los responsables de distribuir los recursos públicos. Ahora bien, lo que aún no se ha creado o no ocupa el lugar que merece son redes intermedias, a nivel europeo, mediterráneo, intercomunitario en España? (...)

¿Qué saben en España de la cultura producida en Catalunya? Cada vez menos, y a las cifras de intercambios en el puro mercado me remito, no sólo a la lectura de los periódicos de Madrid. La no comunicación directa equivale a la incomunicación, lo que incrementa el solipsismo de lo local y evita sobre todo el contraste o el encuentro de propuestas y estéticas, sin el cual no existen los movimientos, las tendencias, el reconocimiento o el rechazo de lo que hace cada cual. (...)

La capitalidad cultural no consiste únicamente en irradiar sino más en ejercer de centro de referencia donde se reconocen las producciones ajenas.

Xavier Bru de Sala

Culturas-La Vanguardia, 17 d'agost de 2005

El grano y la paja

(...) ¿Cuál es la razón que ha alimentado esa postura casi intransigente, enormemente combativa, de Harold Bloom? Es muy sencilla: en toda consideración de un hecho literario, o textual en términos generales, la cuestión estética, es decir, de la calidad estilística, es un *a priori* al que no se debe renunciar bajo ningún concepto. (...) Bloom (...) es alguien que ha seguido con casi puritana fidelidad una tendencia de la crítica anglosajona que, en definitiva, nació bajo los auspicios de dos religiones del Libro tan sólidamente implantadas como el protestantismo y el judaísmo. (...)

Bloom vio como esa crítica, que nació en Inglaterra y Estados Unidos de la mano de figuras tan solemnes como Ralph Waldo Emerson o Matthew Arnold, (...) se desmoronaba a causa de dos factores perfectamente reconocibles: la crisis de la religión en las sociedades contemporáneas del mundo norte-occidental –que instau-

raba los valores de fondo– y la crisis de las universidades, revistas y círculos literarios de esos mismos países –que instauraba los valores de forma– (...).

Jordi Llovet

Babelia-El País, 17 de setembre de 2005

Contra el moralisme cultural

(...) Curiosament, el de la literatura és un dels pocs camps en què la gent l'enorgulleix de rebutjar qualsevol novetat, vista com una agressió, i no pas com un desafiament. I la resposta no és només "conservadora", (...) sinó més aviat cínica: de moralista cultural. Així és com Umberto Eco va definir aquelles persones que, amb indubtable intel·ligència, saben identificar a la primera l'aparició de nous fenòmens ètics, sociològics i estètics però que, un cop els ha identificat amb claredat, defugen –per mandra, per por o per esnobisme– l'empresa més perillosa de posar-se a analitzar-los i tractar de descobrir les causes,

els efectes a llarg termini o les particularitats del seu funcionament. El "moralista cultural", segons Eco, prefereix, amb la mateixa intel·ligent perspiciàcia, estigmatitzar-los a la llum d'un pretès "humanisme".

També la nostra concepció actual de la literatura la devem a una tecnologia concreta, la impremta, que ara, per alguns, resulta transparent, però que, en el seu moment, va canviar la concepció de la cultura i del saber. La literatura, doncs, canvia si canvien els seus suports i els mitjans de producció. Estem en un moment en què no sabem quin serà l'impacte de la tecnologia digital i si modificarà la concepció de la literatura que avui poseïm. Segurament, com va passar amb l'arribada del cinema, que no va matar la literatura sinó que va permetre sorgir una nova forma artística complementària, l'anomenada literatura digital revolucionarà positivament el camp de l'imaginari literari quan deixem d'identificar literatura amb el seu suport actual de difusió, el mitjà imprès i, més concretament, el llibre. El que sí que es cert és que, a hores d'ara, no podem fer com l'estruç, això és, amagar el cap sota terra, davant dels reptes de la nostra contemporaneïtat. Convé mirar-lo cara a cara: amb passió i valentia. Sense moralismes de cap mena.

Joan-Elies Adell

Avui, 7 de setembre de 2005

Lleida es converteix oficialment en Capital de la Cultura Catalana 2007

El conseller primer, Josep Bargalló, va presidir abans-d'ahir a Lleida l'acte de signatura del document que oficialitza la designació anunciada de Capital de la Cultura Catalana durant l'any 2007. (...) Entre els actes que es programaran, destaca un homenatge al que va ser cronista oficial de la ciutat, Josep Lladonosa, de qui es commemorarà el centenari de la mort.

Agències

El Punt, 12 de setembre de 2005

EL CÁNCER DE LA PIRATERIA EDITORIAL

De la imprenta a la manta

La piratería es un problema tal en Latinoamérica que, según fuentes del Grupo de Derechos Reprográficos de Iberoamérica (GEDRI), esta actividad amenaza con llevar a pique la industria editorial en esa región. De ello da una idea el hecho de que, entre el fenómeno de los libros clonados y la reprografía ilegal, cada año se copian en el continente 250 millones de ejemplares, que en conjunto suponen unas pérdidas de unos quinientos millones de euros.

La edición pirata funciona a buen ritmo en toda América Latina (en Perú llega a celebrarse una feria), y de esta práctica no se escapa el cono sur del continente, con peculiaridades como que ejemplares piratas argentinos fabricados en Brasil llegan a incluir la irónica mención de "Impreso en Argentina" o que, en falsos libros chilenos, pueda leerse en la contraportada del ejemplar la leyenda de "Prohibida la reproducción". Sin embargo, el país donde el negocio funciona a mejor ritmo –aunque también donde las autoridades están más concienciadas sobre el problema– es Colombia. Allí, según Fernando Zapata, director de la Unidad Especial de Derechos de Autor, el mercado de libros chimbos o ilegales alcanza el diez por ciento del mercado nacional, cifra que "no puede considerarse baja ante los mínimos niveles de producción del país". (...)

Los libros piratas pueden ser ofrecidos personalmente por vendedores ambulantes, que los llevan en mano y se especializan en textos ilegales o, por otro lado, estar camuflados entre los volúmenes usados que se ofertan junto a los originales sobre mantas, en puestos autorizados. (...)

En España y salvo escasísimas excepciones, la piratería editorial no existe, por lo que es imposible encontrar mantas con volúmenes clonados. (...)

Como advierten los expertos, el problema en España es fundamentalmente la piratería reprográfica, algo contra lo que, según la representante de Cedro, se está avanzando a buen ritmo, aunque en la enseñanza no universitaria todavía queda mucho camino por hacer: "Hacer fotocopias es necesario, pero disponemos de los mecanismos legales para que nadie salga perjudicado".

El futuro del mercado ilegal de libros en España parece estar en la piratería digital, ya que, aparte de libros de referencia y bases de datos, también se están copiando ilegalmente novelas. La conciencia de los lectores y la competitividad del libro como objeto –junto al hecho de que descargar volúmenes de Internet resulta muy caro– parecen las mejores armas para luchar contra los piratas del papel.

Luis Fernández Zaurín

Qué Leer, setembre de 2005

En Europa también se niegan a compartir sus fondos con Google y se ha puesto en marcha un proyecto paralelo de Biblioteca Digital Europea que ha surgido de Francia pero que cuenta con el apoyo de Alemania, España, Italia, Polonia y Hungría. A su favor tiene el catálogo de veinte bibliotecas nacionales y el presupuesto que la Unión Europea ha destinado al proyecto, en su contra que Google no parte de cero en cuanto al desarrollo de plataformas virtuales. Habrá que seguir las noticias para ver si de un modo u otro se consigue poner al alcance de todos la mayor biblioteca del mundo.

Redació

Qué Leer, setembre de 2005

Un encuentro aboga por restringir el derecho de propiedad intelectual

"Los propietarios de los derechos de *copyright* tienen hoy un control total sobre la cultura. Es un poder absoluto sin precedentes", afirmó ayer Lawrence Lessig en una charla enmarcada en Copyfight, encuentro que analiza en el Centro de Cultura Contemporánea de Barcelona (CCCB) las barreras que impone la propiedad intelectual a la creación artística. Lessig encabeza una corriente crítica que lucha por flexibilizar los derechos de autor. (...)

La exigencia del derecho de los artistas a remezclar obras anteriores se ha oído una y otra vez en las jornadas del Copyfight (...). Los participantes de los debates defienden que la cultura es un legado sin dueños al que se deber acceder libremente. El colectivo Illegal Art lleva años reivindicando esa aspiración. Sus integrantes realizan obras de arte que entran en conflicto con la legislación vigente en Estados Unidos que sólo permite utilizar fragmentos de obras de otros creadores en contadas ocasiones, como en libros de extractos que citen la autoría original o en parodias".

Israel Punzano

El País, 17 de juliol de 2005

La biblioteca Google

(...) En diciembre del 2004 Google anunció su deseo de crear la biblioteca virtual más grande del mundo consultable por cualquier usuario con acceso a internet desde cualquier lugar del mundo. Iniciaron su fondo con el anuncio del escaneo del catálogo de las bibliotecas universitarias de Harvard, Stanford, Michigan y Oxford,

a las que también se sumaría la Biblioteca Pública de Nueva York. Pero el proyecto de Google choca con los intereses editoriales que defiende la Asociación de Editoriales de Estados Unidos que se posiciona en contra de esta biblioteca ya que creen que vulnera las leyes de propiedad intelectual. De momento solo se están escaneando los libros publicados antes de 1923.